

Marten (rechts) en Jan met op de achtergrond hun grijze volgschip naast een skûtsje.

MARTEN EN JAN
IN DE BAN VAN HET SKÛTSJE

'Het is een
virus
dat je pakt'

Marten en Jan draaien al decennia mee in de skûtsjewereld. De laatste jaren droegen ze zorg voor het onderhoud van het volgschip van de Jouster skûtsje Oeral Thús. Maar de jaren gaan tellen en andere bezigheden vragen om aandacht. Daarom zijn ze nu op zoek naar opvolgers.

W a earst yn de roef komt hat kâns fan plak: wie als eerste in het ruim komt, heeft kans op een goede plaats, zo luidt een Fries spreekwoord. Het stamt uit de tijd dat de Friese skûtsjes werden gebouwd. Ze hadden een klein ruim, waardoor het er dringen om een plekje was. Daar is op het Jouster skûtsje de Oeral Thús deze mooie zomerdag weinig van te merken. Bedaard dobbert ze naast het volgschip De Skôger bij jachtwerf Van der Meer in Sneek. Alleen een stapel zwemvesten aan boord herinnert aan de bemanningsleden. "Daar moeten we nog een geschikte opbergruimte voor maken", vertelt vrijwilliger Marten de Boer (73). Samen met Jan Leekstra (75) zorgt hij sinds vijf jaar voor het onderhoud aan het volgschip. Een belangrijke taak, want De Skôger sleept het skûtsje naar de wedstrijdwateren, is uitvalsbasis van

de bemanning en dient als opslagplek voor materiaal zoals touwen, zeilen en houtwerk.

HUN HART VERPAND

Voor Jan en Marten is het een vertrouwde omgeving. Jarenlang voeren ze zelf als bemanningslid mee op de skûtsjes en verpanden ze hun hart aan de traditionele Friese sport. "Op mijn zestiende reed ik al op de brommer met mijn vriendin achterop langs de waterkant achter de skûtsjes aan. We volgden alle wedstrijden", vertelt Marten. Nooit hield hij voor mogelijk dat hij er zélf ook aan mee zou kunnen doen. "Skûtsjesilen was iets voor jongens uit de binnenvaart en voor mij niet aan de orde, dacht ik. Tot ik op mijn werk bij Douwe Egberts, hoofdsponsor was van het skûtsjesilen, verschillende collega's ontmoette die bij de wedstrijd bemanning van het Jouster skûtsje zaten.

Via hen rolde ik er op mijn 38ste toch nog in en kreeg het 'skûtsje-virus' meteen te pakken. Ik begon als peiler en werd later lierenman, die de zeilen hijst en laat zakken. Dat heb ik twintig jaar gedaan." Van 2011 tot 2018 was Marten ook actief als lierenman op De Drie Gebroeders, de skûtsje van Gorredijk, waarop zijn zoon schipper was. "Toen hij ermee stopte, omdat hij de vakanties met zijn vrouw en kind wilde doorbrengen, ben ik ook van boord gegaan."

HET WATER TROK

Ook Jan heeft ervaring met skûtsjesilen. "Ik was voorhouder op het Jouster skûtsje en behoorde tot de sub-bemanning. Die doet niet mee aan wedstrijden, maar neemt donateurs en groepen mee voor zeiltochten op het water." Jan werkte zijn hele leven als scheepswerktuigkundige op de grote vaart. In de weken dat hij vrij was, trok het water óók. "Met zeilen deed ik kracht op om er daarna op zee weer vier maanden tegenaan te kunnen." Toen het bestuur van de Jouster skûtsje vijf jaar geleden het huidige volgschip kocht, zagen Jan en Marten er wel wat in om het onderhoud te gaan doen. Jan: "Het leuke is dat je je dan echt onderdeel voelt van het team. Je bent altijd welkom om mee te gaan en een wedstrijd te bekijken. Zo behoud je de binding met het skûtsjesilen."

LEK NET OP TIJD ONTDEKT

Jan en Marten hebben het schip eerst samen met de bemanning geschuurd, geveerd en opgeknapt. Later beperkte het werk zich tot kleinere klussen, zoals het zomer- en winterklaar maken van het schip, olie versen, filters vernieuwen, water aftappen. Als er problemen met de motor zijn, lost Jan die op. Marten doet andere reparaties en regelwerk. "Zo heb ik een lekdetectiesysteem gekocht en geïnstalleerd. Als het schip water maakt, gaat het alarm af, zodat we tijd

kunnen ingrijpen. Het heeft zijn nut al bewezen, want de schipper meldde ons laatst via de groepsapp dat het alarm afging. Het bleekte gaan om bilgewater in de schroefruimte, waardoor het water flink heen en weer klotste."

'EEN PRACHTIGE TIJD'

Hoewel Jan en Marten nog altijd lenig en behendig aan boord van het schip weten te klimmen, vinden ze dat het toch tijd wordt om te stoppen. "We worden een dagje ouder en hebben ook nog andere bezigheden. Ik ben bijvoorbeeld decorbouwer voor de lokale toneelvereniging en mantelzorger voor twee mensen." Jan: "Ik heb een boot, waar ik ook nog eens mee wil varen. In de zomer gaan we twee maanden met de caravan op vakantie. Dan is er niemand voor het onderhoud. Vaak denk je: dat klusje doe ik even, maar het kost veel meer tijd dan je denkt." Voor Jan heeft Marten inmiddels een opvolger gevonden, maar voor zichzelf nog niet. "Ook als er nog geen vervanger is, stop ik en kijk terug op een mooie tijd."

'ECHT EEN TEAMSPORT'

Toch ligt hun hart nog altijd bij het skûtsjesilen. "Elk jaar is er weer die spanning bij de wedstrijden. Er wordt steeds weer op het scherpst van de snede gezeild. Een prachtige teamsport. De schipper wordt geëerd, maar je doet het met z'n allen. De lierenman, fokkenist, peiler, zwaardenman; allemaal zijn ze even belangrijk om een goede prestatie neer te zetten." Marten: "Het 'spelletje' is en blijft fantastisch. Dat laat je nooit helemaal los. Elke keer beleef je het opnieuw alsof je er zelf deel van uitmaakt, ook al sta je aan de wal." ■

MAX Skûtsje Journaal

TOT EN MET VRIJDAG 12 AUGUSTUS (M.U.V. ZONDAG)

ROND 17.25 UUR BIJ MAX OP NPO 1, PRESENTATIE: BERT HAANDRIKMAN